

2025

COMMERCE (Human Resource
Management)

Paper : BCM0500204

(Labour Welfare and Social Security)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following as directed : 1×8=8

নিম্নলিখিত নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ লিখা :

(a) The labour welfare facilities available
inside the organization are called
সংগঠনৰ ভিতৰত উপলব্ধ শ্ৰমিক কল্যাণ সুবিধাসমূহক
_____ কোৱা হয়।

(i) intramural facilities

অন্তঃমুৰাল সুবিধা

(ii) extramural facilities

বহিঃমুৰাল সুবিধা

(iii) extravagance

অত্যাধিকতা

(2)

(iv) None of the above

ওপৰৰ কোনোটো নহয়

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(b) Who among the following has the responsibility for labour welfare?

নিম্নলিখিতৰ ভিতৰত কোনে শ্রম কল্যাণৰ দায়িত্ব পালন
কৰে ?

(i) Employers

নিয়োগকৰ্তা

(ii) The Central Government

কেন্দ্ৰ চৰকাৰ

(iii) The State Government

ৰাজ্য চৰকাৰ

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(c) Which of the following benefits is covered under social security schemes?

নিম্নলিখিতৰ ভিতৰত কোনটো সুবিধা সামাজিক সুৰক্ষা
আঁচনিৰ অধীনত সামৰি লোৱা হয় ?

(i) Retirement benefits

অৱসৰকালীন সুবিধাসমূহ

(3)

(ii) Compensation facilities

ক্ষতিপূৰণ সুবিধাসমূহ

(iii) Medical facilities

চিকিৎসা সুবিধাসমূহ

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(d) The ESIC is under the administrative control of which Ministry?

ESIC কোন মন্ত্ৰালয়ৰ প্ৰশাসনিক নিয়ন্ত্ৰণৰ অধীনত
আছে ?

(i) The Ministry of Finance

বিত্ত মন্ত্ৰালয়

(ii) The Ministry of Health and Family Welfare

স্বাস্থ্য আৰু পৰিয়াল কল্যাণ মন্ত্ৰালয়

(iii) The Ministry of Labour and Employment

শ্রম আৰু নিয়োগ মন্ত্ৰালয়

(iv) The Ministry of Commerce and Industry

বাণিজ্য আৰু উদ্যোগ মন্ত্ৰালয়

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(4)

- (e) _____ means all those efforts to make life worth living for workmen.

(Fill in the blank)

_____ৰ অৰ্থ হৈছে শ্ৰমিকসকলৰ বাবে জীৱনক জীয়াই থকাৰ যোগ্য কৰি তোলাৰ সকলো প্ৰচেষ্টা।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

- (f) _____ is the movement of workers from one country to another.

(Fill in the blank)

_____ হৈছে এখন দেশৰ পৰা আন এখন দেশলৈ শ্ৰমিকৰ স্থানান্তৰ।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

- (g) Social security refers to the provision for security of life and property in a society.

(State True or False)

সামাজিক সুৰক্ষাৰ অৰ্থ হৈছে সমাজত জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা।

(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

- (h) The Maternity Benefit Act, 1961 deals with providing medical insurance to employees.

(State True or False)

মাতৃত্বকালীন সুবিধা আইন, ১৯৬১ৰ কৰ্মচাৰীসকলক চিকিৎসা বীমা প্ৰদানৰ সৈতে জড়িত।

(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

(5)

2. Answer the following questions briefly (any six) : 2×6=12

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ চমুকৈ উত্তৰ লিখা (যি কোনো ছয়টা) :

- (a) What do you understand by the concept of labour welfare?

শ্ৰমিক কল্যাণৰ ধাৰণাৰ দ্বাৰা তুমি কি বুজা ?

- (b) Explain the characteristics of labour market in India.

ভাৰতৰ শ্ৰম বজাৰৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

- (c) Explain the role of labour productivity.

শ্ৰম উৎপাদনশীলতাৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰা।

- (d) What is 'One Nation One Ration Card' Scheme?

'এক দেশ এক ৰেচন কাৰ্ড' আঁচনি কি ?

- (e) What do you understand by global labour market?

বিশ্ব শ্ৰম বজাৰৰ দ্বাৰা তুমি কি বুজা ?

- (f) What is old age social security?

বৃদ্ধাৱস্থাৰ সামাজিক সুৰক্ষা কি ?

- (g) Explain the concept of employee counselling.

কৰ্মচাৰী পৰামৰ্শৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

- (h) What is employees' provident fund?
কৰ্মচাৰী ভৱিষ্যনিধি কি ?
- (i) What is the eligibility for maternity benefits under the Maternity Benefit Act?
মাতৃত্বকালীন সুবিধা আইনৰ অধীনত মাতৃত্বকালীন সুবিধাৰ যোগ্যতা কি ?
- (j) Define unorganized workers according to the Unorganized Workers' Social Security Act, 2008.
অনানুষ্ঠানিক কৰ্মী সামাজিক সুৰক্ষা আইন, ২০০৮ অনুসৰি অনানুষ্ঠানিক কৰ্মীৰ সংজ্ঞা লিখা।

3. Answer the following questions (any four) :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : $5 \times 4 = 20$

- (a) Explain the importance of labour welfare fund.
শ্ৰম কল্যাণ নিধিৰ গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰা।
- (b) Discuss the factors affecting labour productivity.
শ্ৰম উৎপাদনশীলতাক প্ৰভাৱিত কৰা কাৰকসমূহ আলোচনা কৰা।
- (c) Describe the impact of globalization on labour markets in India.
ভাৰতৰ শ্ৰমিক বজাৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ বৰ্ণনা কৰা।

- (d) Write a note on any five core conventions of the International Labour Organization.

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰমিক সংস্থাৰ যি কোনো পাঁচটা মূল নীতি-নিয়মৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা।

- (e) Explain the features of social security.
সামাজিক সুৰক্ষাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) Describe the scope of social assistance.
সামাজিক সাহায্যৰ পৰিসৰ বৰ্ণনা কৰা।

- (g) Discuss the criteria for measuring quality of work life.

কৰ্মজীৱনৰ গুণগত মান পৰিমাণৰ মানদণ্ড আলোচনা কৰা।

- (h) Describe the provisions for determination of the amount of gratuity under the Payment of Gratuity Act, 1972.

গ্ৰেচুইটি পেমেণ্ট আইন, ১৯৭২ৰ অধীনত গ্ৰেচুইটি পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণৰ বিধানসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

4. Answer the following questions (any two) :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (যি কোনো দুটা) : $10 \times 2 = 20$

- (a) Discuss the socio-economic aspects affecting labour welfare.

শ্ৰমিক কল্যাণক প্ৰভাৱিত কৰা আৰ্থ-সামাজিক দিশসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

- (b) Describe the positive and negative effects of labour emigration.

শ্রম প্ৰব্ৰজনৰ ইতিবাচক আৰু নেতিবাচক প্ৰভাৱসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

- (c) Discuss the main contributions of the International Labour Organization.

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰমিক সংগঠনৰ মূল অৱদানসমূহ আলোচনা কৰা।

- (d) Describe the issues and challenges related to social security policies and their implementations in India.

ভাৰতত সামাজিক সুৰক্ষা নীতি আৰু তাৰ কাৰ্যকৰীকৰণৰ সৈতে জড়িত সমস্যা আৰু প্ৰত্যাহ্বানসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

- (e) Explain the basic provisions of the Employees' Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952.

কৰ্মচাৰী ভৱিষ্যনিধি আৰু বিবিধ বিধান আইন, ১৯৫২ৰ মৌলিক বিধানসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

***